ՕՐԱԹԵՐԹ

LE NUMERO : 6,00 F.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ (1884-1957)

Ֆրանսա : Տար. 1.250 Ֆ. — Վեցամսեայ : 635
Արտասահման : Տար. 1.500 Ֆ. (ամէնօրեայ առաքում)
1.350 Ֆ. (շաբաթական առաքում) — Հատը : 6,00
C.C.P. PARIS 15069-82 E

75ՐԴ ՏԱՐԻ – ԹԻՒ 19.736 — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — 75e ANNEE — N° 19

«Յառաջ» 24 Սեպտ. 1999

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՄՔԵՐ

Ի՛ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԲԵՐԵԶՈՎՍԿԻ

«Կրեմլինի Ռասփութինը»՝ Բորիս Բերեզովսկի հարցազրոյց մը տուած է Ֆիկառօ-ի (Սեպտ. 22), ուր ինքզինք կը պաշտպանէ իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանց առթիւ: Կը մերժէ որ երբեք գործակից չէ եղած Չէչէնիոյ պատերազմական պետերուն, բայց, կ'ընդունի որ դրամ տուած է Չէչէնիոյ:

Բերեզովսկի, Ելցինի կողքին, շատ մէջ գործող անձ է: Կ'ըսէ թէ գործակից է վարչապետ Պուտինի եւ չընդունիր Լեբէդի զինելու արեւէ ծրագիր:

Ֆիկառօ-ի թղթակիցը՝ Լօռ Մանտըվիլ ընդունուած է կառքի ցրուածի Լոզովայ ընկերութեան առանձնատան շքեղ հիւրասենեակներուն մէջ: Լ. Մանտըվիլ նախ կու տայ իր տպաւորութիւնը.– Այս Երկուշաբթի իրիկունը (Սեպտ. 20) Բորիս Աբրամովիչ Բերեզովսկի կամ «Բար» ինչպէս զինք կ'անուանեն լրագրողները, յայնած կը թուի: Այս տարօրինակ անձնաւորութիւնը, որու Մոսկուա Կրեմլինի Ռասփութինի դեր մը կու տայ եւ որ ինք ալ կ'ընդունի թէ «կը ներշնչէ» իշխանութեան քաղաքական գլխաւոր որոշումները, նոր եկած է Հիւանդանոցէն ուր կը խնամուէր Հեփաթիթ Պէ-ի մը համար: Բայց, կը շարունակէ աշխուժօրէն գործել, շշուկներ կան որ կառավարական փոփոխութիւն մը կը նախատեսուի, նոյնիսկ Ելցինի հրաժարումը եւ ինչպէս միշտ Բերեզովսկի այս ամբողջին կեդրոնը կը գտնուի:

Ինչ կը վերաբերի ամբաստանութեանց, Բերեզովսկի կը խորհի որ Չէչէններու գործն է, թէեւ փաստ չունի: Տրամաբանական հետեւանքը կը նկատէ պատերազմին: Ռուսական իշխանութեան կրաւորական գիծը կը բացատրէ ահաբեկչական այս արարքները: Հարկ էր, կ'ըսէ օգնել Չէչէնիայ նախագահ՝ Մասխադովի, փոխանակ երեսի վրայ ձգելու, առանձին: Բասայեւ յայտարարած էր անցեալ Դեկտեմբերին որ Բերեզովսկի երկու միլիոն տոլար տուած էր, Բերեզովսկի կ'ըսէ թէ Չէչէնիոյ վերակառուցման համար էր, յստակ կապ չունի Բասայեւի հետ, բայց յարաբերութիւնները երբեք չէ խզած Բասայեւի, Ուդուգովի, Զաքաեւի, Մասխադովի, Մախաշեւի հետ: Այս շփումները պէտք է մնան, որովհետեւ, կ'ըսէ, առանց քաղաքական համաձայնութեան անոնց հետ որոնք տէրն են կացութեան, ոչ մէկ տեղ կարելի է հասնիլ: Այլեւս, Մասխադով ալ լուծում մը չէ: Հարցը հոն է որ Չէչէնները կորսնցուցին իրենց ինքնավարութիւնը: Արտաքին երկիրները դրամ կու տան: Չէչէնները, առանձին, երբեք չէին քալեր Տաղստանի վրայ: Դուրսէն գրգռեցին: Երբ, լրագրողուհին հարց կու տայ.– «Ո՞վ, Մոսկուա՞», պատասխանը կտրուկ է: 100% ո՛չ: Անոնք որոնք նման բաներ կ'ըսեն, կ'ուզեն վարկաբեկել Ելցինը: Ելցինի մասին, կը խորհի որ անոր քաշուելուն վերաբերող շշուկները ընդդիմադիր շրջանակներէ կու գան: Չի կարծեր որ Լեբէտ կանչուի. ինք ծանօթ է Ելցինի զգացումներուն անոր նկատմամբ: Լեբէտ քաղաքական դէմք մըն է որ կ'ուզէ նախագահ ըլլալ եւ ինչ որ կրնայ պիտի ընէ այդ ուղղութեամբ: Իրեն վարչապետի պաշտօն չառաջարկուիր:

Լ. Մանտըվիլ հարց կու տայ՝ «Ինչո՞ւ չհամաձայնիլ Պրիմաքովի եւ Լուժկովի հետ» ու Բերեզովսկի կ'առարկէ.– «Լուժկով վտանգաւոր մարդ մըն է, որովհետեւ, համոզուած է որ ամէն բան ամէն մարդէ աւելի լաւ կը հասկնայ: Յետոյ, անպատասխանատու ամբոխավար մըն է, որ ձայն հաւաքելու համար՝ "Սեպաստոփոլ՝ ռուս քաղաք"ի թեման մէջտեղ կը դնէ: Եթէ նախագահ ըլլայ, կրնայ հոն պատերազմ մը մղել, աշխարհութիւնը գրաւելու համար»:

«Ո՞վ պիտի ըլլայ Ռուսաստանի յաջորդ նախագահը» վերջին հարցումն է լրագրողուհին: «Կրնամ ըսել, կը պատասխանէ Բերեզովսկի, ով պիտի չըլլայ՝ Լուժկով, Պրիմակով, Զիւգանով, Եաւլինսկի, Ժիրինովսկի»: Կը մնայ Լեբէտ, կ'ըսէ Լ. Մանտըվիլ, ու Բերեզովսկի կ'ընդունի որ փոքր կարելիութիւն մը կայ, բայց՝ կա՛յ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

ԱՐԱՄ Ա. ԹԵԿՆԱԾՈՒ ՉԷ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻՆ

Չորեքշաբթի, Սեպտ. 22-ին, Էջմիածնի մէջ, մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին, Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսը յայտարարած է թէ թեկնածու չէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Աթոռին եւ աւելցուցած է որ յաջորդ Կաթողիկոսը պէտք է ընել Հայաստանցի ըլլայ, առանց սակայն եպիսկոպոսի անուն տալու: «Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսն եմ եւ այդպէս կը մնամ, որովհետեւ կը խորհիմ որ կարեւոր առաքելութիւն մըն է Սփիւռքի մէջ»: Արամ Կաթողիկոս հերքած է նաեւ այն տարաձայնութիւնները ըստ որոնց Հայաստանի կառավարութիւնը բաւական կերպով գործի լծուած է Գարեգին Արք. Ներսիսեանի ընտրութեան համար, «բնական» գտնելով սակայն, որ իշխանութիւնները իրենց կարծիքը արտայայտեն:

* * *

Ռ. ՔՈՉԱՐԵԱՆ ԵՒ Մ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ «ԱՐՑԱԽԻ ՀԵՐՈՍ»

Ղարաբաղի նախագահը՝ Արկադի Ղուկասեան «Արցախի հերոս»ի (ոսկէ արծիւ) շքանշան շնորհած է Ռոպէր Քոչարեանին ի գնահատութիւն Ղարաբաղի ազատագրական պայքարին, պետականութեան կառուցման եւ անտեսական վերականգնումին բերած իր մասնակցութեան համար: Նոյն շքանշանը, յետ մահու, շնորհուած է Մոնթէ Մելքոնեանին եւ յանձնուած անոր այրին՝ Սեդա Մելքոնեանի:

Հայաստանի նախագահը խորապէս յուզուած է այս պարգեւատրումէն, զոր իր կարգին, նուիրուած է իր ողբացեալ եղբօր:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՍՐԱՅԷԼԻ վարչապետը՝ Է. Պարաք Գերմանիայէն Փարիզ եկաւ Սեպտ. 22-ին եւ յաջորդաբար տեսակցեցաւ Շիրաքի եւ Ժոսփէնի հետ: Յայտարարած է որ համոզումն ունի թէ Ֆրանսա դեր կրնայ խաղալ եւ բարեկամեցողութեան ազդեցութիւն ունենալ խաղաղութեան գործընթացի Սուրիա – Լիբանանեան ճակատին վրայ: Շիրաք ալ շատ տպաւորուած է ի տես Պարաքի յստակ փափաքին՝ դրական լուծումի մը յանգելու, որքան կարելի է շուտ, այլ խօսքով մինչեւ մէկ տարի:

ԹԱՅՈՒԱՆԻ երկրաշարժի զոհերու թիւը կրկին բարձրացաւ եւ Սեպտ. 23-ին

(Շար.ը Դ. էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍՓԻՒՌՔ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

ԵՐԵՒԱՆ («Յառաջ»).–

Երեւանի Մարզահամերգային համալիրին մեծ դահլիճին մէջ, Սեպտ. 21-ի երեկոյեան սարքուած ընդունելութիւն մը նշեց թէ՛ անկախութեան ութամեակը, թէ՛ Սփիւռք – Հայաստան խորհրդաժողովին առաջին քայլը: Հանրապետութեան նախագահ Ռ. Քոչարեանէ գլխաւորուած պետական ատեանին, ԼՂՀ ղեկավարներ, հոգեւոր իշխանութեանց բարձրագոյն դասը, կաթողիկէ եւ աւետարանական համայնքներու ներկայացուցիչներ, դեսպաններ, զինուորական իշխանութեան ներկայացուցիչներ ու խորհրդաժողովին մասնակից Սփիւռքահայերու, անդամներու աւելի քան 2000 հոգինոց բազմութիւն մը միմիայն հայաստանեան բարիքներով պատրաստուած սեղանի մը շուրջ բաժակ բարձրացուց, նշելով զոյգ տօները:

Իսկ յաջորդ առաւօտուն նոյն համալիրին համերգներու դահլիճին մէջ աշխատանքի սկսաւ խորհրդաժողովը: Ներկայ էին Հայաստանի ու ԼՂՀ նախագահները, վարչապետները, նախարարներ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսը, Կաթողիկոսական Տեղապահ Ներսէս Արք., Արցախի առաջնորդ Պարգեւ Արք., Ազգ. Ժողովի նախագահ Կ. Դեմիրճեան, Սահմանադրական Ատեանի նախագահ Գ. Յարութիւնեան ու աւելի քան յիսուն երկիրներու պատուիրակութիւններէն, մամուլի ներկայացուցիչներէ, անհատ մասնակիցներէ բաղկացած շուրջ 500 հոգինոց բազմութիւն մը:

Բացման խօսքին մէջ Ռ. Քոչարեան արդէն յայտարարած որակից ձեռնարկը, շեշտելով նոր որակով գործակցելու անհրաժեշտութիւնը. նշեց որ ամէնէն յաճախակի կրկնուածը եղաւ ամբողջ օրուան ընթացքին, «մայր հայրենիք» տարազին հետ: Արամ Ա.ի ու Կաթողիկոսական տեղապահ Ներսէս Արք.ի խօսքին մէջ ուր յաճախ տեղ գտան «հզօր հայրենիք – հզօր Սփիւռք, միասնութիւն, ազգապահպանում»ի նման արտայայտութիւններ, ուշագրաւ էր առաջինին արգար հարցականը թէ «ինչ կ'արժէր եկեղեցի բարձացնել երբ եկեղեցին ժողովուրդին հոգեւոր կեանքին մէջ չէր», եւ երկրորդին «խոստովանութիւնը» աղանդներու ծաւալումին մասին:

ԼՂՀ նախագահ Ա. Ղուկասեան ծանրացաւ այսօրուան բարդ իրավիճակին մէջ ժամանակակից մեր հերոսներուն արեան գնով ձեռք ձգուածը պահպանելու կարեւորութեան վրայ: Իրեն յաջորդեցին կաթողիկէ եւ աւետարանական համայնքներու ներկայացուցիչները: Մանուէլ Եպիսկ. Գաթաքեան խորհրդաժողովը հասունացումի նոր յատկանիշ նկատեց, իսկ Վեր. Մ. Ճամպազեան մնաց «մէկ ազգ – մէկ դրօշ»ի, «միասնութեան» նման սահմանումներու շրջանակին մէջ: Գ. Յարութիւնեան որ նաեւ Հիմնադրամի Հոգաբարձուներու Խորհուրդին փոխնախագահն է, Հայութեան երկու հատուածներուն միասնութեան մէջ շեշտեց նուիրատուութեան դերը:

Օրուան մնացեալ աւելի քան երկու տասնեակ ելոյթներէն որոնք պատկանեցան սփիւռքեան կազմակերպութիւններու՝ Հ.Բ.Ը.Մ., Հ.Օ.Մ., ժողովը պատրաստող խումբերու, մասնակից գաղութներու ներկայացուցիչներուն, ուշագրաւ քիչերէն եղան Հ.Օ.Մ.–էն Մարօ Մինասեանի, Խաչիկ Թէօլէօլեանի (ԱՄՆ-էն), Հ. Չիլինկիրեանի, Տ. Տէր-Խաչատուրեանի զեկուցումները: Անոնց հասարակաց յատկանիշն էր խնամքով պատրաստուածութիւնը, հեզասահ արեւմտահայերէնը եւ մասնագիտական մօտեցումը: Առաջինը
ներկայացուց ցանկալի գործակցութ
խոչընդոտները, աշխատանքը համադ
լու յստակ մարմին մը կազմելու
հրաժեշտութիւնը: Հ. Չիլինկիրեանի
Տ. Տէր-Խաչատուրեանի ելոյթները նի
ունեցան տեղեկատուութեան փոխանց
մի, հաղորդակցութեան թէքնիք կա
լիութիւններու ոլորտը որ Սփիւռք – Հ
յաստան միասնութեան առանցքային յա
կանիշը նկատուեցաւ արդարօրէն, ո
դի աշխարհին չափանիշներով: Իսկ
Թէօլէօլեան շեշտեց նոր կապերը իր
պաշտօրէն նորովի մշակելու հրամայ
կանը, թելադրելով անկեղծօրէն նկա
ունենալ մեր տարակարծութիւնները
պէտքի կարելի ըլլար գտնել միացնող գ
ծը: Իրեն համար կարեւոր էր օգտա
այլ սփիւռքներու փորձառութենէն: Հ
կանելով երկքաղաքացիութեան քանի
կրկնուած պահանջին, «բարդ ու փ
փուկ» այդ նիւթին մասին ըսաւ յստա
օրէն թէ իրենց յանձնախումբը «ոչ կե
սական, ոչ օգտակար, նոյնիսկ հակ
արդիւնաբեր» կը նկատէր ատիկա: Թ
լադրեց որ խորհրդաժողովը ընդու
սկզբունքներ եւ կէտեր որոնք կա
վարեն Սփիւռք – Հայաստան յետագ
կապերը:

Նոյն նիւթին շուրջ հատուածի մը ջե
ընդունելութեան արժանացաւ Ռուսա
տանի Դումայէն Ա. Չիլինկարովի ել
թը (ռուսերէն) որ ընդգծեց Հայաստա
նի համար Ռուսաստանի կարեւորութիւն

Ամէնէն մեղմ որակումով՝ զարմացն
ելոյթ մըն էր ԱՄՆ-ու հայագիտակ
շրջանակէն Գ. Պարտաքճեանի ունեցա
ծը. անգլերէն պատրաստուած, վերջ
պահուն արեւելահայերէնով ներկայա
ուած զեկուցումը որ արեւելահայ – արե
մտահայ հատուածներու ինքնութեան
մշակութային յարաբերութիւններու ժա
մանակագրութեան միայն գիծերը նշ
չեց, շեշտելով որ դասական ուղղագր
րութեան վերադարձը առ այժմ մտածե
լու նիւթ չէ...:

Ինչ կը վերաբերի գաղութներու ներ
կայացուցիչներուն ելոյթներուն, անո
մեծ մասով տեղեկատուական էին, յա
ճախ ծանրացած միասնութեան, միու
թեան լոզունգներով: Առաջին օրուա
յայտագրին մէջ առնուած էին Միջին
Արեւելքի, նախկին խորհ. շրջան
երկիրներ, նաեւ Արժանթին, Գանա
տան, Ուրուկուայը:

Զգայական շեշտով ուշադրութիւն գր
աւեց Պոլսէն Ռ. Հաատէճեանի ելոյ
թը, ուր ան ըսաւ թէ Թուրքիա Հայաս
տանի հետ դիւանագիտական յարաբերու
թիւններ հաստատած չըլլալով, հայ հա
մայնքը զրկուած էր հայրենի մասսու
ներուժէն օգտուելու կարելիութենէն
մաղթեց որ հարթուի այդ պատուարը ո
Պոլսահայութիւնը ունենայ իր մշա
կութային կառոյցներուն մէջ գործօ
Հայաստանցիներ եւս եւ ոչ միայն «ամէ
նէն անփառունակ գործերով աշխատող
ներ»:

Խորհրդաժողովին առաջին օրուան ե
լոյթներէն պարզուած գլխաւոր տուեալ
գիտելու մօտեցումի, մտածումի, վեր
լուծումի մակարդակներու լուրջ տար
բերութիւնը եղաւ նշուած շրջաններու
ներկայացուցիչներուն միջեւ. պարա
գայ մը որ թերեւս լրջագոյն պատուարը
պիտի հանդիսանայ ազգային համագոր
ծակցութեան ճամբուն վրայ: Արտայայ
տութիւններու լեզուական որակը անգամ
այդ պարագան կը մատնէր. կէտ մը որ
ամէնէն դժուար շրջանցելին կրնայ ըլ
լալ միասնութեան հոլովոյթին մէջ, եթէ
յայտնուի խօսքէն եսք նաեւ գործի ձեռ
նարկելու կամքը:

ԱՐՓԻ ԹՈԹՈՅԵԱՆ